БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 1 (5930) ЯНВАРИИН 1 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1950 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан Удын Горкомой орган

Сан 20 мүнгэн

Шэнэ жэлээр, нүхэдүүд!

1950 ОН

Хуушан календариин һүүлшын хуудаһан ирагдажа, 1949 он дүүрэбэ. Шэнэ 1950 он, хоридохи зуунай хоёрдохи хахад эхилээ.

Хүн түрэлтэнэй гүрүү ухаатан газар дэлхэйн гайхалтай ехээр хубилха тухай горьдон юрөөн болдог байгаа. Тэдэнэй хүсэһэн бүхы һайн һайхан юумэнүүднь дэлхэйн зургаадахи нэгэн хуби дээрэ—сүлөөтэ социалистическэ орон дотор бэелжэ, тэрэнэй жэшээнь хүгжэлтэ бадараалтын замые хүн түрэлтэндэ гэрэлтүүлэн, һүртэй жабхалантайгаар манлажа байна.

Энэ шэнэ обществын, зол жаргалаар түгэлдэр ороной оршожо ба манлажа байһан ябадал хүн түрэлтэнэй зол хуби мүн. Энэ орон газар дэлхэйн дээрэ байһан арюун бүхы юумые, улад зоной ухаан бодолдо түрэдэг һайн һайхан һанаае өөртөө шэнгээһэн, болото дээрэнь бэелүүлһэн орон мүн.

Энэ орон оршожо байһан нэгэ үдэр, нэгэ жэл болбол капиталистическэ оронуудай хэдэн олон жэлнүүдтэй тэнтэй. Энэ орон онгоо оронуудаа хэдэн арбаад жэл соо бэелүүлжэ ямжахагүй юумые нэгэ жэл соо, хэдыхэн һара соо бэелүүлжэ шадаха шадабаритай ба хүсэтэй.

Тиин энэ үнгэрөөшэ 1949 оншье түүхэтэ тэмсэл ба илалтануудай жэл болон дэлхэйн түүхэдэ ороно. Энэ жэл соо манай хүсэн түгэс советскэ орон улам хүсэжөө, улам баяжаа. Энээнэй хизааргүй үргэн тала дайдаар, ой хүбшөөр шэнэ городууд, шэнэ фабрикануд ба заводууд бодоһон, шэнэ гэрнүүд баригдаһан шэнэ машинанууд бүтэһэн байна. Хаа хаанагүй халуучаар бүтэжэ байһан ажал соо хүнэй байдалые улам хүхюун ба баяртай болгохо, хүнэй ажалые улам хүнгэн ба түһэтэй болгохо юумэн хэгдэжэ байна. Үнгэрөөшэ 1949 он соо манай ороной хэдэн олон түрүү предприятинууд табанжэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргээд, бүхы оромнай валова продукци бүтээн гаргалгаар дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрөө.

Манай республикын промышленность ба транспортын предприятинууд урданайхиһаа үлэмжэ һайнаар ажаллажа, 1949 он соо бүри ехэ мяха, тоһо, талха таряа, бүри ехэ модо, шэл, нүүрһэ, сэмбэ, бүри ехэ консерв Эхэ орондоо үгэһэн байна. Эндэхи түрүү коллективүүдэй түйлалтые шэнэ жэлэй амаршалга соо республикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын магтаһан ябадал бүхы Бурят-Монголой ажалшадай магтаалга мүн.

Үнгэрөөшэ жэл халаа уранзохёолшо Жамсо Тумуновай харуулһан, нойрһоо һэриһэн талануудаар. Роман Мэрдыгеевэй зураһан баян нютагуудаар түйлай ехэ хубилалтанууд болоо. Энэ жэл соо бариһан шэнэ электростанцинууд тухайгаа, клубууд, һургуулинууд амбулаторинууд, яслинууд тухайгаа, энэ жэл соо Москва болон бусад городуудые радногоор шагнада болоһон тухайгаа, энэ жэл соо Сталинска шангай лауреадууд ба бусад бэлигтэ зохёолшодой бэшэһэн номуудые ород ба буряад хэлэн дээрэ уншаһан тухайгаа республикын эрхим хүнүүд болон колхозуудай түрүүлэгшэнэр, һургуулинуудай һурагшад омогтой баяртайгаар манай газетын мүнөөдэрэй номерто бэшэнэ.

Иимэ хубилалтануудые хангажа ба хоёр нюдөөрөө хаража байхада омогорхонгүй, баярланги байхын аргагүй. Иимэ үнэн сэдьхэлэй баярай эгээл эрхим үгэнүүдые бидэнэр большевистскэ партидаа, манай амжалтануудые эмхидхэгшэ ба зорижуулагша агууехэ вождьдоо—нүхэр Сталиндаа хүргэнэбди. Иимэ баяр жаргалай сэжэнһээ—бүри шангаар, бүри ашатай түһэтайгаар ажаллахабди гэһэн тангаригые Эхэ орондоо, Сталин багшадаа үгэнэбди.

Паркхозтын ажалша А. Ткачугай хэлэһэндэл, «Эхэ оромни, улам бүри һалбаран манданан!» гэжэ мяханай комбинадай стахановец А. Казанцевай хэлэһэндэл «Бүри ехэ амжалта түйлаха хүсэншье, зоригшье намда бии. Энэнээ шэнэ жэлдэ харуулжа шадахаб» гэжэ советскэ хүн бүхэн шэнэ жэлэй үлэгтэй пашаганлуулан хэлэхые үнэн сэдьхэлһээн хүсэнэ.

Бидэнэр шэнэ жэлдэ шэнэ хүсэтэйгөөр, шэнэ эршэтэйгээр ажаллахабди. Шэнэ жэл хэлаа социализмын ороной түүхэдэ үзэгдэөөгүй хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй шэнэ һүртэ ехэ амжалтануудые асарха. Энэ жэлдэ республикын ажалшадай хэды ехэ хүсэ зоригтойгоор хүдэлмэрилхэ байһан тухайнь ярадай ажахын, соёл культурын шалгараһан түрүү хүнүүд хэлэнэ. Тэдэнэр түс түстаа шэнэ юумэн тухай, һайн һайхан юумэн тухай бодожо ба эрмэлзэжэ ябана. Гэбэшье, тэдэнэй советскэ хүнүүдтэй һанал бодолынь нэгэ улхатай, арюун түгэлдэр юм тэдэнэр булта советскэ оромноо улам хүсэтэй ба улам баян болгохые хүсэнэ.

Тиин тэдэнэй, советскэ ороной зэн хүнүүдэй бодоһон һанаһан юумэнь заатагүй бэелүүлэгдэхэ. Юуб гэхэдэ, советскэ хүнүүд һанаһан хүсэһэн юумэеэ хэлбэришэгүйгөөр сухариштагүйгөөр бэелүүлдэг большевистскэ зандалтай байна. Юуб гэхэдэ, советскэ хүнүүдэй ажал хэрэг ба ажабайдал тухай бүхы оромнай, бүмбэрсэг дэлхэйн эгээл ехэ ба эгээл сэсэн хүн — агууехэ Сталин оролдожо байдаг.

Советскэ правительствые, большевистскэ партиие тойрон агууехэ Сталин багшаа тойрон улам чиигтаар жагсажа, шэнэ жэлдэ шэнэ амжалтануудай түлөө тэмсэе, нүхэдүүд!

Жэлһээ жэлдэ асари ехэ амжалтануудые түйлажа ябаһан арадта —советскэ социалистическэ арадта шэнэ жэлэй амар мэндэ!

Зуу мянгатанай мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана

Республикын аймагуудай ажалшад почтоор газетэ, журнал ба бэшэгүүдые асархыень хүлеэжэ ядан байдаг Халхэ-холбооной Министерствын Бурят-Монголой Управлениин транспортна конторын шофер С. М. Загаревский түс конторода 12 жэл хүдэлмэрилжэ байна. Энэ хугасаа соо машинаяа нэгэшье һаатуулангүй, графигай ёһоор ябуулжа даалгабаряа хододоо эрхимээр дүүргэдэг байха юм.

Автомашинаяа капитальна заһабарилгада оруулангүй 100.000 километр гүйлгэхын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ Семен Матвеевичын жолоододог машина түрүүлжэ ябана. Мүнөө машинаяа 96 мянган километртэ гүйлгөөд байна. 1949 он соо 35 мянган километртэ ябуулаа. Мүн жэлэйнгээ даалгабариие 151 процент дүүргэжэ, 100 килограмм горючи алмаһан байха юм.

В. Чуйков.

100 үнеэнһээ 101 тугал

Республикамнай эрхим малшадай зэргэдэ үнгэрэгшэ жэл соо шэнэ түрүүшүүл олоороо жагсаа. Тэдэнэй тоодо Закаменай аймагай «Улаан Одон» колхозой ахалагша һаалиша Д. Нимаева оролсоно.

Нүхэр Нимаевагай хүтэлбэрилдэг гүүртэ 1949 он соо 100 үнеэнһээ 101 тугал хүлеэн абаад, бултыень түлжүүлжэ, колхозойнгоо һүрэгтэ ниилүүлээ. Гадна, үнеэдые ороондо оруулха түсэбөө сүм дүүргэһэн байна. Мүнөө бүхы малынь хүшэ шадалаар һайнууд.

Ахалагша һаалишан Нимаевагай эрхим ажал колхозойнгоо амжалта түйлаха ябадалда ниилээл нүлөөлөө. «Улаан Одон» артель түсэбһөө галуур гүрэндэ 25 пүүд тоһо тушааһан байна.

Б. Шоёнов.

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ РАПОРТНУУД

★

Гайхамшаг дүнгүүд

Дзержинскиин нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой (Ереван) хүдэлмэришэд металл зүһэлэг хэдэн арбаад станогуудые 1950 оной тоодо оруулан бүтээжэ гаргаа. Ереванска автомобильна мөөрэнүүдэй завод хэдэн мянган комплект ...нүүдые жэлэй түсэбһөө галуур үгэһэн байна.

★ ★ ★

«Уралмашзаводой» эрхим зуборез В. Пономарёв 23 жэлэй нормо дүүргэжэ, шэнэ жэлые угтаба. Зуборез М. Никобенко 21 жэлэй даалгабари дүүргээ.

Уралмашзаводой 3 мянга шахуу стахановецүүд 1950 он хүрэтэр 5—10 жэлэй нормонуудые дүүргэө.

★ ★ ★

Днепропетровскын металлургическа предприятинуудай хүдэлмэришэд олон жэлдэ ажаллаһанай түлөө 25 миллион түхэригэй ... абаа.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Днепропетровско заводой хүдэлмэрилшэдтэ 5 миллион түхэриг, Петровскиин нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэдтэ 7800 мянган түхэриг түлэгдөө.

Түсэбһөө галуур металл

МОСКВА. «Серп и Молот» гэжэ Московско металлургическа заводой коллектив булад, прокат ба бусад зүйлэй продукци бүтээхэ жэлэйнгээ программые дүүргээд, 1950 оной тоодо оруулан металл үгэбэ.

★ ★

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

СССР-эй нүүрһэнэй промышленностиин Министерствын шахтёрнууд 1949 ондо коксово ба энергетическэ нүүрһэ малтан абалгаар гүрэнэй түсэб энэ оной декабриин 23-да болзорһоонь урид дүүргэбэ гэжэ, хүндэтэ нүхэр Сталин, Танда элидхэнэбди.

Энэ оной 4 дэхи кварталда Министерствын харьяата газарнуудта нүүрһые сүүлхэ соо, дунда жэшээгээр, малтан абалга табанжэлэй түсэбөөр 1950 ондо хараалагдаһанһаа үлүү гараһан ба Донецкэ бассейндэ нүүрһэ малтан абалга дайнай урда тээхи 1940 оной хэмжээе үлүүлһэн байна.

1948 онойхитой сасуулхада, нингэ дээрээ нүүрһэ малтан абалга 12,5 процентээр, коксово нүүрһэ малтан абалга 17,6 процентээр дээшэлһэн байна.

1949 оной 11 һарын туршада соо, арадай ажахыда нүүрһэ үгэхэ түсэб нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдэө.

СССР-эй нүүрһэнэй промышленностиин Министр
А. ЗАСЯДЬКО.

Үнеэнһээ—9300 килограмм һү

КИЕВ. Матусовско свёклосовхозой һаалиша Марфа Головченко амжалтануудаараа Украинада суутай болонхой. 1948 ондо 8 үнеэ һаажа, түс бүриһөөнь 210 килограмм тоһотой 5702 килограмм һү абаһанайгаа түлөө Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэдэ хүртэһэн юм.

Нүхэр Головчечко 1949 ондо «Мировая» гэжэ үнеэнһээ 9300 килограмм һү һааба.

Совхозой бүхы коллектив һайн түйлалтануудые хангаба: үнеэн бүриһөө 4 мянга гаран литр һүн даалгаа.

Ехэ шүүбэринүүд

Декабриин 25-да Молотов городто болоһон, 1948 оной гүрэнэй хоёр процентнэ урьһаламжын 4-дэхи тиражда, 009276 сериин № 46 ба 014329 сериин № 38 облиганнуудта түс бүри 50000 түхэригэй шүүбэринүүд тудаа.

003947 сериин № 26, 008914 сериин № 20, 015195 сериин № 39, 023197 сериин № 32, 033897 сериин № 25, 034817 сериин № 23, 035261 сериин № 25, 036918 сериин № 09, 041160 сериин № 37 ба 041843 сериин № 40 облигацинуудые баригшад түс бүри 25000 түхэригэй шүүбэри абаханъ.

АЖАЛАЙ ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ, УРАГШАА!

Шэнэ жэлээр дашарамдуулан, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ц. Цыремпилоной хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд, Бурят-Монголой хүдэлмэришэд, колхознигууд ба интеллигентнэ ажалай хүдэлмэрилэгшэд!

Мүнөөлэр, шэнэ 1950 оной эхилжэ байхада, бүхы Советскэ Союзай ажалшадтай хамта бидэнэр **үнгэрэгшэ жэлдэ хэһэн оролдолго** үүгэс творческо ажалайнгаа дүнгүүдые хуулита омогорхолой мэдэрэлтэйгээр согсолжо байнабди. Дайнай хойто тээхи сталинска түрүүшын табанжалэй дүрбэн жэлэй турша соо арадай ажахын хэмжээн дайнай урда тээхидэ хүрэхэһөө гадна, мүн нилээд үлүүлһэн тухайдань уялгаяа дүүргэһэн урма баярай мэдэрэлтэйгээр тэмдэглэжэ байнабди.

1949 оной эсэстэ бүхэдэлхэйн түүхэтэ удхашанартай событи болоо. Манай инаг вождь ба багша нүхэр Сталинай түрэһөөр далан наһа гүйсэһэнэй ойе манай бүхы Эхэ ороной ажалшад, тэрэ тоодо Бурят-Монголой ажалшад, маша ехэ баяртайгаар һайндэрлөө. Энэ гайхамшагта үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдан, дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ долгин бүхы орон дотор дэлгэрээ.

Манай республикын промышленна предприятинуудтахи, колхозуудтахи, совхозуудтахи хүдэлмэришэд ба колхознигууд нүхэр Сталинай 70 наһанай ойдо зорюулжа ехэдхэгдэһэн уялгануудые абаһан байна. Тэдэ уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ.

Республикын промышленность валова продукци бүтээн гаргалгаар жэлэйнгээ түсэбые 1949 оной декабриин 15-да 101,6 процент дүүргээ.

Дайнай хойто тээхи табанжэлэй дүрбэн жэлэй түсэб тус лүрсагдаһан болзор хүрэтэр 101,1 процент дүүргэгдээ.

Республикын промышленна 80 үлүүтэй предприятинууд бүтээн гаргаһан продукциин хэмжээгээр жэлэйнгээ түсэбые нүхэр Сталинай 70 наһанай ой хүрэтэр дүүргэһэн байна. Тэдэнэй дунда мехстеклозавод, мяха-консервын комбинат, «Металлоширпотреб» завод, мебельнэ фабрика, «Механлит», железнодорожно промкомбинат ба бусад бии.

Галуута-нуурай Рудоуправлени, тэрэшэлэн, «Бурмонголлес» трест гэхэ мэтэ томо предприятинууд үйлэдбэрилгын хэмжээгээр 1950 оной даабаринуудта хүрэһэн байна.

Бурят-Монголой модошод энэ жэлдэ хүдэлмэридөө һайн түйлалтануудтай байгаа. Эдэнэр модо бэлэдхэлгын ба зөөлгын темпые ехээр дэшэлүүлээ. Эдэнэр 1949 онойнгоо түсэбые декабриин эхээр дүүргэһэн байна. Эдэнэр түсэбһөө гадуур 133 мянган кубометр модо декабриин 15 хүрэтэр зөөһэн байха юм.

Түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа жэлые амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Ашаа тээхэ табанжэлэйнгээ түсэбые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Энэ жэлдэ Улан-Удын депогой түрүү машинистнуудай дунда табанзуутанай хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Манай уһан замайхид навигационно түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэнхэй.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ муу бэшээр ажаллаа. Үнгэрэгшэ жэлэй турша соо колхозуудай нийтын баялигынь нилээд ургаа. 11 һарын хугасаа дотор ашаг шэмэтэ малнуудай тоо 117 мянган толгойгоор олон болобо.

Колхозуудынай энэ жэлдэ хүдөө ажахын культурануудай ургаса нёдноон жэлэйхиһээ 1,5—2 дахин ехээр абаа. Таряа бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ. 1948 онойхиһоо 1 миллион пуул үлүү ехэ таряан гүрэндэ түсэбһөө гадуур тушаагдаа.

Таряа, мяха, нооһо, һү ба овощь тушаалгаар дайнай урда тээхи, 1940 оной хэмжээн ехээр үлүүлэгдэнхэй.

Энэ жэлдэ колхозуудтахи ажалта үдэрэй ашагынь нилээд ургаа. Олонтоото колхозууд ажалта үдэр бүридэ 4-һөө 6 хүрэтэр килограмм таряа ба хүдөө ажахын бусад продуктнууд болон мүнгэ элбэгээр хубаажа байна.

Республикын машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрилэгшэд һайнаар ажаллаба. Зөөлэн хахалалгада оруулбал, энэ жэлдэ бүтээһэн тракторна хүдэлмэринь 1948 онойхиһоо 100 мянган гектараар үлүү ехэ байна. Комбайнаар хуряалга, хабартаа газар хахалалга, тарилга, пар хахалалга ба элдүүрилгэ гэхэ мэтэ хүдэлмэринүүдэй түсэб нилээд үлүүлэн дүүргэгдээ.

Советскэ хүнүүд дайнай хойто тээхи табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго табинхай. Энэ зорилгонь нэрэтэй түрэтэйгөөр шиидхэгдэхэ, чахадааб гэхэдэ, советскэ хүнүүдэй ажалай баатаршалгануудынь зориг бадаруулагша советскэ халуун патриотизмһаа эшэтэй юм.

1949 ондо арадай ажахын бүхы һалбаринуудтахи үйлэдбэриин ажахын дэбжэлтэ болбол манай ороной ажалшадай ажабайдалай материальна ба культурна хэмжээнэй хэлбэришэгүй ургалтаар үдэшэгдээ. Энэ хэмжээн жэлһээ жэлдэ улам дээшэ дэбжэнэ гэжэ мэдэхэдэ аятай ба баясхалантай байна.

Энэ хадаа ажалшадай анха тэнигэлэн байдал тухайда большевистскэ партиин ба советскэ правительствын ленинско-сталинска анхарал оролдолгын ашаа мүн, энэ хадаа манай орон дотор социализмын илан мандаһанай сэхэ үрэ болоно.

Манай Эхэ ороной ажахын ба культурна байгуулалтын асари ехэ түйлалтанууд бидэнине ажалай шэнэ баатаршалгануудта зоригжуулна. Коммунизм байгуулагша олон миллион хүнүүд өөрынгөө героическа ажалаар манай советскэ Эхэ оронине алдаршуулжа байна. Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй зэргэнүүд манай республика дотор мүн жэлһээ жэлдэ урган арбидана.

Ленинэй орденто ПВЗ-гэй инструментальна цехын олон станок дээрэ ажалладаг харуулдааша Евгений Григорьевич Курочкин мүнөө жэлэй 10 һарын турша соо 3 жэлэй нормо дүүргээ. Энэ нүхэр табанжэлэй эхинһээ хойшо 14 жэлэй нормо дүүргэһэн байха юм.

Сэмбын фабрикын нэхэгшэ Анна Семеновна Шишкина жэлэйнгээ нормые 10,5 һара соо дүүргэһэн байна.

Курбын МТС-эй нүхэр Ерофеевэй тракторна бригада тракторна хүдэлмэринүүдэйнгээ жэлэй түсэбые бүхы талаарнь 140 процент дүүргэжэ, 15 хүсэтэй трактор бүреэр, дунда жэшээгээр, 795 гектар газар элдүүрилбэ.

«Бурмонголлес» трестын харьяата Хандагатайн леспромхозой тракторист Василий Тихонович Капустин үлэр бүриингөө даабариие 200 процент дүүргэнэ. Энэ хадаа хоёр жэл дотор 6,5 жэлэй нормо дүүргээ.

Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һаалиша Нина Ананьевна Аносова нютагай үүлтэрэй 12 үнеэнһээ 12 тугал абажа тэжээһэн ба үнеэн бүриһөө, дунда жэшээгээр, 1470 литр һү (түсэбэй ёһоор 950 литрэй орондо) һааһан байна.

Иволгын аймагай Буденныйн нэрэмжэтэ колхозой хонишон Анна Батуева 100 эхэ хонин бүриһөө 125 хурьга абажа түлжүүлээ. Мүн хонин бүриһөө 2 килограмм 700 грамм нооһо хайшалһан байха юм.

Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой звеньевод, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр С. К. Киселев 52 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 23,3 центнер шэниисэ, 20 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 33 центнер ургуулжа абаа.

Байкало-Кударын аймагай Буденныйн нэрэмжэтэ колхозой звеньевод, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Конева Н. Е. 30 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 25 центнер шэниисэ, 15 гектар свёсой участогһаа га бүриин 22 центнер ургаса хуряажа абаа.

Республикын суута луговод нүхэр Батышевай звено (Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз) тэрээндэ даалгагдаһан талмайһаа гектар бүриин 32 центнер, рекордно участогһаа—га бүриин 118 центнер үбһэ хуряажа абаа.

Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлдэ нэрэ хүндэ ба алдар соло!

Эдэнэр өөһэдынгөө ажалай шэнэ илалтануудаар саашадаа бидэнине баясуулха гэжэ, эдэнэр социалистическэ мүрысөөнэй түрые үшөө дээрэ үргэхэ гэжэ батаар найданабди.

1949 он хадаа республикын культурна байгуулалтын саашанхи ургалтаар тэмдэглэгдээ. Һургуулинуудай, аргалалгын эмхи зургаануудай, клубуудай, уншалгын байшангуудай ба библиотекэнүүдэй тоо нилээд ургаа. Гансахан энэ жэлэй турша соо 140 үлүүтэй колхозууд радиотой ба 20 гаран колхозууд электричествотой болоошоһон байна.

Энэ жэлдэ манай интеллигенци хүсэ шадалаа гамнангүй, оролдосо түгэлдэрөөр ажаллаа. Элэ халаа үшөө бүри зол жаргалта ерээдүй тээшэ, урагшаа дабшаһан нийтын хүдэлөөндэ өөрынгөө үнэн зүрхэнһөө, творческо бүхы хүсэ шадалаараа халуун эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Манай республикын промышленна предприятинуудай инженернүүд ба техникүүд, уралан нарижуулагша-хүдэлмэришэд болбол станогуудые ба машинануудые улам нарижуулан һайжаруулаа, нарижуулан һайжаруулжа байна.

Манай багшанар, врачууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд шэн зориготойгоор ажаллаа, тиимэр ажаллажа байна.

Поэдууд ба уранзохёолшод, драматургнууд ба композиторнууд манай үеын түрүү хүнүүдэй баатар габьяата ажалые алдаршуулһан шэнэ зохёолнуудые бэшээ, бэшэжэ байна.

Республикын интеллигенциин алдарта отряд, идеологическа фронт дээрэхи манай хүдэлмэрилэгшэд ажалшан олониитые большевистскэ партида ба Эхэ орондоо, Ленин ба Сталинай агууехэ хэрэгтэ хизааргүй үнэн байха коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ 1950 ондо бүри үндэр дээдэ үрэнүүдые түйлахэ гэжэ этигэлтэйгээр халэхэдэ болохо байна.

Бидэнэр Шэнэ жэлые угтаха зуураа, 1949 оной дүнгүүдые ханалтайгаар тэмдэглэн, манай бүри гайхамшаг ерээдүйе шэнэ жэлэй эхин дээрэ этигэлтэйгээр хаража байнабди.

Манай гайхамшагта сталинска үедэ ажаһууха ба ажаллаха, зохёон байгуулха ба зориг оролдохо гэээшэ түйлай ехэ зол хуби мүн.

Манай орон үдэрһөө үдэртэ ургажа ба бэхижэжэ байна. Дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэхи дарлагдажа ба мүлжэгдэжэ байгаа бүхы арадууд манай орон тээшэ дуратайгаар харана. Бүхы оронуудай прогрессивнэ хүсэнүүд хадаа Советскэ Союз түрүүтэй демократиин ба социализмын лагерьта агууехэ эмхидэмэл хүсэн болон нэгэлээ. Манай Эхэ ороной арадууд, тэрэ тоодо Бурят-Монголой ажалшад, газар дэлхэй дээрэхи хүн түрэлтэнэй зол жаргалта байдал — коммунизм тээшэ бата алхамаар дабшажа ябана. Түүхэдэхи энэ агууехэ жэшээе үндэһэ болгон, арадай демократиин оронууд шэнэ байдал зохёожо байна.

Дэлхэйн бүхы бэмбэрсэг дээрэ манай хани нүхэд улам улам олон болоно. «Бидэнэр болбол, — гэжэ нүхэр Молотов хэлээ һэн, — бүхы замууд коммунизмда абаашажа байһан тиимэ сагта ажаһуунабди».

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Эхилжэ байгаа Шэнэ жэлтэй дашарамдуулан, Таанадые республикын Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө амаршалжа, баяр хүргөөд, коммунизмын гэрэлтэ һайхан хира оройнуud тээшэ этигэл түгэлдэрөөр дабшажа ябаа манай Советскэ Эхэ ороной аша туһын тулада хүдэлмэридөө шэнэ амжалтануудые түйлахыетнай Таанадта хүсэнэб.

Ленин — Сталинай героическа парти илалтаһаа илалтада бидэнине хүтэлжэ байна. Ленин — Сталинай партиие тойрожо үшөө бүри нигтаар эмхилэн жагсаад, манай агууехэ социалистическэ державын арадуудай сталинска бата хани барисаае бүри ехээр бэхижүүлэе, нүхэдүүд!

Шэнэ жэл эхилбэ..

Манай ажабайдалай бүхы зол жаргалые, манай зохёон байгуулхы ажалай бүхы үүсхэл зоригжолые бэелүүлһэн хүнэй нэрые нь — агууехэ Сталинай нэрые нь дурдан, энэ минутада олон миллион хүнүүд шэнэ жэлэйнгээ түрүүшын духаряа үргэжэ байна.

Шэнэ жэлээр амаршалнаб, 1950 ондо шэнэ зол жаргал, ажалай шэнэ илалтануудые түйлахыетнай хүсэнэб, хүндэтэ нүхэд!

ЭДЭ 1949 ОНДО ХЭГДЭЭ

Эхилээд байгаа 1950 онине столицын промышленность үйлэдбэриин амжалтануудаар угтаба. 1949 ондо Москвагай заводууд ба фабриканууд олон зуун шэнэ машинанууд, механизмууд ба ондоо продукци гаргадаг болоо.

☆ **Шудхалгын цехүүдэй тухеэрэлгэ.** Московско «Красная Пресня» завод шудхалгын цехүүдые оньһожоруулхын тула үндэр бүтээсэтэ машинануудые олоор гаргаа.

Уралай хүсөөр шудхаха түрүүшын машина бүтээн гаргагдаа. Энэ хадаа халаган соо мянга хүрэтэр шудхалаа хэхэ арга олгоно. Иимэ агрегадууд онһон машина бүтээлгын предприятинууд дээрэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм.

★ **Шэнэ станогууд.** Мүлилгын станогуудай заводто инженер Г. М. Крестешниковэй хүтэлбэри доро зохёон байгуулагдаһан 37—40 гэжэ мүлилгын станок арадай ажахыда тон ехэ удхашанартай байна. Энэ хадаа автомобильна промышленностьдо шухала зүйлнүүдые бүтээн гаргалга ниилээд ехэдхэнэ.

★ **Советскэ электромобильнууд.** Шэнэ машинанууд—электромобильнууд үнгэрэгшэ зун столицын улицануудаар ябажа эхилээ.

Тус машинанууд 0,5 ба 1,5 тонно ашаа тээжэ шалаха ба город соо жэжэ ашаа, почто зөөхэ юм.

Задалагдадаг гаражууд. № 4 авторемонтно завод хадаа «Победа» ба «Москвич» гэжэ автомобильнуудай байхаар хэглэһэн металлическа задалагдадаг гаражуудые бүтээн гаргажа эхилээ. Эдэ гаражууд 1,5 миллиметр зузаан хабтагай түмэрөөр хэгдэнэ. Тэдэнэй хажуу ба арадахи ханануудынь бэлэхэнээр задалагдадаг ба хабсаргагдадаг. «Москвич» автомобильнуудай гаражай хэмжээнэй утань 4,275 метр, үргэнинь 2,5 метр, үндэрынь—1,8 метр юм.

1950 ондо тус завод иимэ хэдэн зуун гаражуудые бүтээн гаргахань.

★ **Оньһожоруулагдаһан электродвигательнууд.** Владимир Ильичын нэрэмжэтэ Московско завод үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ продукци бүтээн гаргадаг болоо.

1950 ондо электродвигательнуудые бүтээн гаргалга үшөө 15 процентээр дээшэлхэ, 20 шэнэ тухэлэй моторнууд гаргагдадаг болохо байна.

★ **Шэнэ тухэлэй гуталнууд.** Московско «Парижская Коммуна» гэжэ гуталай фабрика бүтээн гаргадаг зүйлнүүдэйнгээ ассортиментые энэ жэлдэ ехээр үргэлхөө. Эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй ба хүүгэдэй үмдэхэ 75 янзын гуталнууд оёгдодог болобо. Һурагшад — басагадта туфельнуудые оёдог тусхай цех хүдэлмэрилнэ.

★ **Московско патефонууд.** Энэ жэлдэ столицын шэнэ предприяти — Московско патефонно завод түрүүшынхеэ продукци гаргаа. Московско патефонууд ирагуу дуугаараа ба газаа талынгаа урав һайхан үнгөөр илгарна. Магазинуудта московско 11 мянган патефонууд худалдагдахань.

1950 ондо болохо шүүбэринүүдэй тиражнууд

1950 ондо гүрэнэй урьһаламжанууд тушаа шүүбэринүүдэй тиражнуудые эмхидхэн үнгэргэхэ календарна түсэб СССР-эй финансунуудай Министерствээр баталагдаа.

1948 оной гүрэнэй хоёр процентнэ урьһаламжын тиражнууд июниин 18-да Петрозаводскда ба декабриин 24-дэ Ярославльда болохо.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн болхооха ба хүгжөөхэ гүрэнэй хоёрдохи урьһаламжын тиражнууд апрелиин 23-да Черниговтэ ба сентябриин 10-да Могилевто болохо.

Арадай ажахые һэргээн болхооха ба хүгжөөхэ гүрэнэй гурбадахи урьһаламжын тиражнууд февралиин 26-да Владимирта ба августын 27-до Кемероводэ болохо.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн болхооха ба хүгжөөхэ гүрэнэй дүрбэдэхи урьһаламжын 2 тираж —июлиин 9-дэ Барнаулда ба октябриин 8-да Дзауджикауда болохо байна.

Гүрэнэй гурбан процентнэ урьһаламжын тиражнууд январиин 30-да Сталинодо, мартын 30-да Куйбышевта, майн 30-да Ростовна-Донуда, июлиин 30-да Ташкентдэ, сентябриин 30-да Москвада (17-дохи гол тираж, 3-дахи нэмэлтэ тираж) ба ноябриин 30-да Бакуда болохо юм.

Колхозно 18540 библиотекэ

Украинада колхозно 18540 библиотекэ хүдэлмэрилнэ. Эдэнь гурбан миллион номтой юм. 1949 ондо тэндэхи колхозуудта 13 мянга гаран библиотекэнүүд эмхидхэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарһаа) Оронгын (Иволга) 7 жэлэй һургуулиин багша С. С. Шалтыков, Улан-Удын № 10 һургуулиин директор Е. П. Львова, Улан-Удын паровозно депогой машинист Б. А. Чиркун.

Эдэнэй габьяае Эхэ оромнай тэмдэглээ

Манай агууехэ Эхэ орон дотор ажалһаа алдартай, ажалһаа хүндэтэй хэрэг байхагүйл. Арадай инаг вождь Иосиф Виссарионович Сталинай заахаанайнь ёһоор, манайда ажал хадаа нэрэ түрын, алдар солын, шан габьяагай, баатаршалгын хэрэг болонхой.

Үүсхэл оролдолготойгоор, зоолхай зоримгойгоор, шэн габьяатайгаар ажаллаһан геройнууд Советскэ Союзайнгаа хүсэ шадалыень арбидхан, бүхы дэлхэй дээрэ алдаршуулна. Ажалай эдэ геройнуудай шэн габьяае Эхэ оромнай анхарен тэмдэглэнэ. Онсо илгарһан түрүүшүүлдэ орден, медальнууд барюулагдана, үндэр дээдэ нэрэзэргэнүүд олгогдоно.

Өөһэдынгөө ажал хүдэлмэридэ үльгэр жэшээ харуулдаг үнэн сэхэ патриодуудай тоонь үдэрһөө үдэртэ олошорно. Эдэ эрхим хүбүүд басагадаараа арад зоомнай омогорхон баясажа, алдар нэрыень суурхуулан, анхарал хайхарамжаар хүреэлнэ.

Манай советскэ Бурят-Монголой эрхим түрүү хүнүүдэй шэн габьяата ажал тухайнь, шэнэ жэлээр дашарамдуулан, хурьяангыгаар хөөрэжэ үгэхые хүсэнэбди.

Һургуулиин багша Сократ Степанович Шалтыков болбол арад зониие гэгээрүүлэн, эрдэм номдо һургахын тулада хэдэн арбаад жэлдэ хэмгүй ехэ оролдоготойгоор ажаллаһанайнгаа түлөө 1949 ондо Советскэ Союзай дээдэ шан — Ленинэй ордендо хүртэбэ.

Тарашэлэн Екатерина Петровна Львова эдир залуушуулые эрдэм номдо һурган хүмүүжүүлжэ, хорин гаран жэл соо багшаар хүдэлмэрилһэнэйнгээ түлөө 1949 ондо Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа.

Мүн Улан-Удэ станциин паровозно депогой машинист Борис Антонович Чиркун олон жэл соо оролдосотой һайнаар ажаллажа, табанзуутанай зэргэдэ ороод, Советскэ Союзай медальда хүртэһэн байна.

Энэ зэргын ажалай баатарнуудые тооложо барахаар бэшэ. Эдэ баатарнуудай зэргэнь үлэр бүхэндэ үргэжэнэ. Шэнэ, 1950 ондо шэн габьяата баатарнуудай тоогойнь бүри олон болохо байһанда батаар найданабди.

Ц. Цибудеев.

Ерээдүйн гайхамшагта патриодууд

Манай агууехэ социалистическэ Эхэ орон дотор үхибүүд болон эхэнүүдтэ айхабтар ехэ анхарал хандуулагдана. Советскэ эхэнүүд болон үхибүүд өөһэдынгөө зол жаргалаар омогорхожо, эсэгын ехэ анхаралайнь түлөө большевистскэ партида, советскэ правительствода, агууехэ Сталинда инаг дуранайнгаа баясхалан хүргэнэ.

Иимэ ехэ анхаралаар хүреэлэгдэһэн эхэнүүд, үхибүүд ондоо ямаршье орондо байхагүй. Арбан үхибүүдые хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ «Эхэ — Герой» гэжэ үндэр дээдэ нэрэзэргэ олгогдоно. Энэ хадаа хүн түрэлтэнэй түүхэдэ советскэ правительствын түрүүшынхеэ тогтооһон шэнэ нэрэзэргэ бшуу. Энэ алдарта нэрэзэргые советскэ эхэнүүд лэ абажа ябаха зохилгой. Тэрэшэлэн олон үхибүүдые хүмүүжүүлһэн эхэнүүд Советскэ Союзай орденууд болон медальнуудаар шагнагдана. Мүн талаанарта гүрэнэй зүгһөө тон ехэ туһаламжа хүргэгдэнэ. Мүнөө гансахан манай республика дотор 263 «Эхэ—геройнууд» бии, 15913 эхэнүүд Советскэ Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнагданхай.

Советскэ Союз дотор үхибүүдэй урган хүмүүжэлгэдэнь шухала үсловинууд бүтээн хангагданхай. Тиимэһээ манайда үхибүүдэй наһа бараха ябадал эрид ехээр үсөөрөө. Советскэ орон дотор үхибүүн олоор түрэжэ, эхэ элүүрээр урган дэбжэнэ. Илаһан социализмын ороной гэшүүд жэлһээ жэлдэ, һараһаа һарада, үдэрһөө үдэртэ айхабтар түргэнөөр нэмэн олошорно. Энээниие баримталхын тулада нэгэ жэшээ харуулья. Гансахан 1949 оной турша соо Улаан-Үдэын нэрэйлэгын байшан соо олон үхибүүн түрэһэн байха юм. Тэрэ тоодо гуршаа эхэнэр хошоод үхибүүдые түрэһэн байна. Эдэ хэдэн жэл соо хүдэлмэрилжэ байһан, БМАССР-эй габьяата врач, Улан-Удын нэрэйлэгын байшангай главна врач Т. Т. Поголаева, врачординатор О. И. Панова, ахалагша медсестра А. С. Бахаровская гэгшэд өөһэдынгөө хүндэтэй нангин хүдэлмэри тухай хүхюутэй баяртайгаар хөөрэнэд. Эдэ нүхэд хэдэн жэлэй турша соо олон мянган хүүгэдые өөһэдынгөө альган дээрэ тодожо абаад, эхэ мэтэ илаг халуунаар энхэрэн бүүбэйлһэн байна.

Ажалшадай зүгһөө хэдэн арбан халуун баясхалангуудта хүртэһэн тухайгаа эдэ нүхэдэй омог дорюунаар хөөрэхэнь зүб.

Коммунизм байгуулагшадай шэнэ отрядуудые хүмүүжүүлэн үргүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө эрюун түрэлгэ зүүргэжэ, эдир багашуулай энхэ амгаланаар хүгжэлтэдэнь эхи һуури табиха гээшэ айхабтар ехэ хүндэтэй хэрэг мүн.

Мүнөө түрэһэн үхибүүн тэрэ социалистическэ Эхэ оронойнгоо нэрэ солыень алдаршуулан, хүсэ шадалыень улам бүри арбидхахын тулада эрдэм һургуули шудалһан, хурдан хурса ухаантай, хатуу бүхэд зоригтой, коммунистическэ үзэлөөр түгэлдэр үнэн сэхэ патриодууд болохо байһаниинь лабтай.

Үнгэрэгшэ 1949 ондо хэдэн зуун мянгаад иимэ патриодууд түрэжэ, Эхэ оронoo баясуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэрэйлэгын гэр БМАССР-эй габьяата врач В. Покровская нэрэй үхибүүе эхэдэнь — центральна телеграфын хүдэлмэрилэгшэ А. Баянчиповада асаржа үгэбэ.

М. Байхаловай фото.

Профсоюзна амаралгын газарнууд 1950 ондо

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ профорганизацинуудай санаторинууд ба амаралтын байшангуудай капитальна барилгада, заһабарида ба түхеэрэлгэдэ миллиард үлүүтэй түхэриг гаргашалагдаа. Крымдэ —«Долоссы», Ессентукидэ—№ 20, Кисловодскдо—Кировэй нэрэмжэтэ, Сочидо «Красная Москва» гэжэ суута санаторинууд энэ жэлдэ ажаллажа эхилээ. Нютагуудай курортнууд олошорно.

1950 ондо профсоюзна амаралгын газарнуудта 2 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэд ба албахаагшад ошохо байна.

Алдарта илалтануудай жэл

Малажалые хүгжөөлгөөр

Гурбанжэлэй түсэбэй түрүүшын жэлдэ юун хэгдээб

Малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб тухай парти, правительствын түүхэтэ тогтоолой гараhан түрүүшын жэлдэ — 1949 ондо манай республикын колхозно малшад адуу малай тоо толгойе нилээдгүй олошоруулhан, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлhэн, мүн хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлhэн байна гэбэл:

Малай тоо толгой иимээр олошороо

1949 ондо колхозно фермэнүүд урда жэлэйхитэй сасуулхада, 41800 толгой түл олоор абаа. Тиигэжэ ашаг шэмэтэ малай тоо республикын колхоз бүхэндэ, дунда жэшээгээр, 350 толгойгоор нэмэhэн байна. Тиихэдэ колхоз бүхэндэ 150 толгой шубуун нэмээ.

Малажалhаа абтаhан продуктнууд

Урда жэлэйхитэй сасуулхада, 1949 ондо hүн 11 процент, ноохон 58 процент үлүү ехээр абтаба.

Республикын 100 гаран колхозууд июнь, июль соо гүрэндэ hү, мяха тушааха түсэбөө сүм дүүргээ. 1948 онтой сасуулхада, 1949 ондо гүрэндэ 58 процент үлүү ехэ ноохон тушаагдаа. Гүрэндэ ехэнхидээ нарин ба шэрүүбтэр ноохон тушаагдаба.

Мүн малажалай бусад продуктнууд нилээд ехээр абтаhан байна.

Колхоз бүхэндэ— дүрбэн фермэ

Үнгэрhэн 1949 ондо ашаг шэмэтэ малажалай 88 шэнэ фермэ эмхидхэгдээ. Тиигэжэ республикын колхозуудай 99 процентнь дүрбэн фермэтэй болоhон байна.

128 колхозууд гурбан жэлэй түсэбтэй зохилдуулан тогтоогдоhон 1953 оной минимумые эбэртэ бодо малаар үлүүлэн дүүргээ. Мүн 28 колхозууд 1953 оной минимумые хони, ямаагаар ба гахайгаар үлүүлэн дүүргэhэн байна.

Малажалай хүдэлмэринүүдые механизацилга

5 колхоз электрын хүсөөр хониной ноохо хайшалдаг болоо. Гадна, 7 колхоз ноохо хайшалха аппарат абаба. 5 колхоз электрын хүсөөр үнеэ hааха аппарадтай болоhон байна. 4 колхоз мал уhалха хүдэлмэреэ механизацилаа.

Энэ хадаа малажалай хүшэр хүдэлмэринүүдые механизацилха гэhэн тогтоолые дүүргэлгын түрүүшын алхам болобо.

Барилганууд

Гурбан жэлэй түрүүшын жэлдэ республика дотор 24 мянган толгой малай байранууд баригдаха байhан аад, 36 мянга 300 толгойн байра түхеэрэгдээ.

Тиигэжэ үбэлжэлгын эхилхэдэ эбэртэ бодо малай — 46, хониной —70, гахайн— 36, шубуунай —33, тугалай —42 hаруул сэбэр шэнэ байранууд түхеэрэгдээ.

Иволгын, Заиграйн, Бичурын, Зэдын аймагууд малай байрануудые бариха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэhэн байна.

А. Желтый, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министрын орлогшо.

Д. ЖАЛСАРАЕВ

ШЭНЭ ЖЭЛ

Кремлиин курантнууд
арбан хоёр сохижо,
Хонгёо абяаень
баясан шагнана оромнай.
Илалтаар суурхаhан
хуушан жэлнай ошожо,
Илалтада зорино,
орондонь ерэhэн шэнэ жэл.
Табанжэлэйнгээ
Түсэб дүүргэhэн басагадшье,
Тала дайдые
Тарягаар хушаhан хүбүүдшье,
Соло алдараар
шэнэ жэлые угтана.
Сталинай түлөө
түрүүшын духаряа үргэнэ.
Манай хойноhоо
маршрут бариhан чехүүдшье,
Мао Цзе-дунаа
дахаад ябаhан хитадуудшье,
Москвагай сагаар
ерэhэн жэлые угтана.

«Москва, — Сталинда»
амаршалгын бэшэг табина.
Зоболонhоо мултархы
оролдон байгаа негршье,
Зоригтой тэмсэдэг
Испаниин, Грециин патриодшье
Советскэ хүнүүдээр
эльгэ зүрхөөрөө зэргэлээд,
Сталинай түлөө
гэжэ шэбнэн хэлээд,
Харанхы hүни
сэбэрхэн духаряа барина,
Халуун зүрхэнhөө
иигэжэ эрид найдана:
Хамтадаа баран
гар гараараа барилсаад,
Хамаг дэлхэйн
ажалшад дайсадаа илахал,
Коммунизмын тугые
дээшэнь үргэн мандуулаад,
Хамтын духаряагаар
шэнэ үеые угтахал.

Колхозуудай культурна ургалта

Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр колхозно деревни хүгжэн hалбаржа, культурна талаараа хубилан, тад ондоо болоо. Үнгэрэгшэ 1949 ондо — гансахан жэл соо болоhон хубилалтануудые хаража үзэхэдэшье, ямар ехэ гээшэб!

Имагтал колхозно байгуулалта иимэ ехэ амжалтануудые түйлажа шадаха байhаниинь элитэ. 1949 ондо манай республикын хүдөө нютагуудта баригдаhан шэнэ бүхы барилганuудые хамтаруулжа харабал, бараг зэргын городой тухай болохо байха. Хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта зорюулан, hаруул hайхан хэдэн олон байшангууд баригдаа. Шэнээр баригдаhан колхозно клубуудые бултыень тоолохо болоо haa, тон олон!

Мүн 1949 оной турша соо гансахан «Союзтехрадио» гэжэ организаци хадаа хүдөө нютагуудта 51 радиоузел байгуулаа, 248 километр радиолини бии болгоо, 4100 радиоточконуудые тогтоогоо. Тиин хэдэн олон колхозууд өөhэдын радиоузелтай боложо, Советскэ Союзай столица — түрэл Москвагайнгаа радиодамжуулганuудые үдэр бүхэндэ шагнажа байдаг болонхой. Энэ хадаа колхознигуудай культурна ургалтадань айхабтар ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Хориин аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэ баригдаhан радиоузел аяар 5 колхозуудые радиодамжуулгаар хангана. Тиин 1949 ондо баригдаhан 51 радиоузелнүүд бултадаа хэдэн олон мянгаад колхознигуудые радиодамжуулгануудаар хангажа, бүхы дэлхэй дээрэ боложо байhан событинууд тухай хөөрэжэ үгэнэл.

Тэрэшэлэн хэдэ хэдэн электростанцинууд баригдажа, олонитэ ажалшадай гэр байрануудые электрын галаар гэрэлтүүлээл.

Жэшээнь, гансал Курумканай аймагта хоёр гидроэлектростанци баригданхай. Бархан уулын ногоон хормойдо, ой тайгын хажуула Молотовой нэрэмжэтэ колхоз байдаг. Энэ колхоз айхабтар гоё hайхан газарта түбхинэнхэй. Айлнуулайнь газаагуур ой модод ургажа, набша ногоогоороо шэмэглэн байдаг. Эндэхи айл бүхэнэй гэртэ Ильичын лампочканууд яларжа, шэмэг дээрэнь шэмэг болонхой. Үндэр уулаhаа эхи абаhан, бурьялма түргэн урасхалтай Баргажан мүрэниие эмээллэhэн электростанци эндэ 1949 ондо баригданхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ республика доторнай энэ зэргын 8 электростанци баригдажа, колхозно хэдэн олон тосхонуудые электрын галаар гэрэлтүүлhэн байха юм.

Гадна, электростанциин хүсэниинь элдэб янзын хүдэлмэринүүдтэшье хэрэглэгдэжэ эхилэнхэй. Колхозно механическа хэдэ хэдэн мастерскойнуудта электрын хүсэ хэрэглэн, ажал хүдэлмэрээ хэдэг болонхой. Мүн таря татаха, таря хатааха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүдтэ электроэнерги хэрэглэгдэнэ.

Мүнөөдэр эхилhэн 1950 ондо манай республикын колхозууд өөhэдынгөө культурна ургалтада улам бүри ехэнүүд амжалтануудые түйлаха байhаниинь дамжаггүй.

Хүдэлмэришэнэй бүлын олзо

Дайнай hүүлэй үедэ арад зоной материальна ажана hайхан байдал ехээр ургаба. Түмэр замай транспортын Улан-Үлын вагоно участогай хүдэлмэришэн Михаил Степанович Косухинай бүлэ 1949 он соо эрхимээр хүдэлмэрилжэ, ехэ олзо олоо. Мүнөө энэ бүлынхид бултадаа шахуу хүдэлмэрилнэ. Салин хүлhэндөө урданайхида орходоо нилээд ехэ юумэ худалдан абаха аргатай болоhо. Түс бүлэ энэ жэлдэ эд бараа, хубсаhа хунар ехээр абаба. Жэшээлхэдэ: мотоцикл, гардероб, түмэр оро, гарай часы, үбэлэй пальто, хоёр костюм ба эл бараа элбэг ехээр худалдан абахаhаа гадна, хүдөө ажахын энциклопеди, Мичуринай зохёолнуудай суглуулбари ба бусад олон номуудые захижа абаhан байна. Мүн энэ бүлэ хэдэн хэhэг газетэ ба журналнуудые абадаг байха юм.

Нүхэр Косухинай бүлынхидтэл алли советскэ хүнүүд жэл ерэхэ бүри hайн ажаhуудалтай болоhо байна. 1950 ондо талаhар үшөө баян, улам культурна байдалтай болохонь лабтай.

Н. Цыбенов.

Жэл соо 54 ном уншаа

Манай ороной ажалшад эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ эрмэлзэнэ. Улан-Үдын паровозо-вагонно заводой слесарь Василий Константинович Бухаров республиканска библиотекын уншагша юм. Нүхэр Бухаров үнгэрhэн 10 жэлэй турша соо 500 гаран ном уншаhан байна. 1949 он соо 54 ном уншаа. Тэрэнэй тоодо: Сталинай «Марксизм ба национальна асуудал», Островскиин «Булад яажа хатуужааб», Шишковой «Емельян Пугачев», Катаевай «Ажалшан арадай хүбүүн би» гэhэн ба бусад номууд бии.

Энэ жэлэй эхиндэ республиканска библиотекэ болбол радиотехникээр номуудые уншахыень нүхэр Бухаровта hайшаан дурадхаhан байгаа. Тиигэжэ нүхэр Бухаров радиогой хэрэгые шудалха курс дүүргэhэн байха юм.

Мүнөө нүхэр Бухаров немец хэлэ шудалжа байна. Уншаhан номуудынь тэрэнэй ажалда ехээр туhална.

М. Мирошниченко.

1949 ондо

Сталинска шангай лауреат Л. Книпперэй «Байкал дээрэ» (СССР-эй арадай артист, Сталинска шангай лауреат Г. Цыдынжапов, Ю Стремин гэгшэдэй либреттэ), С. Ряузовай «Мэдэгмаша» (Ц Галсанов, Ю Стремин Е. Северов гэгшэдэй либреттэ) гэжэ бурят-монгол хоёр оперо зохёон гаргагдаа.

«Советскэ Бурят-Монгол» гэжэ документальна шэнэ кинофильм зохёогдоод, бүхы ороной кинотеатрнуудта харуулагдана.

«Агууехэ Батор» (ажалшадай вождь, багша И. В. Сталинда зорюулагдаhан, Бурят-Монголэй АССР-эй арадуулай зохёолнууд), Хоца Намсараевай «Эдиршүүд» Жамсо Тумуновай «Нойрhоо hэриhэн тала» гэжэ зохёолнууд бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараба.

Гектар бүриhөө—35 центнер

М. ТОРГАШИН, Иволгын аймагай „Мартын 8" колхозой тариаажалай бригадын бригадир

ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй февральска пленумэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлэн, манай бригада 1949 ондо ороohото культурануудай ургасые нилээд дээшэлүүлээ.

Тарягаа хуряажа, сохёол байхадамнай, 30 гектарhаа га бүриин 35 центнер, 60 гектарhаа га бүриин 21 центнер эрхим шанартай ургаса абтаhан байна. Иимэ ургаса түйлахын тулада бригадын гэшүүд хабарай тариаhаа эхилээд, хурьалга хүрэтэр агротехникын заабаринуудые нарийнаар сахиhан байха юм.

Колхознай үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэндөө элбэг ехэ таряа тушаажа, уялгата түлбэреэ болзорhоо урид дүүргээ. Колхознигуудай ажалта үдэртэ горьтой тариан хүргэхөөр хараалагдана.

1949 оной ажахын жэлые амжалтатайгаар үдэшэhэн манай бригадын гэшүүд 1950 ондо улам үндэр ургаса хуряажа, Эхэ орондоо үшөө ехэ таряа тааха үгэхын, колхозойнгоо баялигые бүри арбидхахын түлөө хамшыгаа шамажа оролсонхой.

Мал бүхэнэй шэгнүүрынь—110 килограмм

О. ДАНДАРОВ, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух

Мяханай ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб тухай парти, правительствын түүхэтэ тогтоолтой гүнзэгыгөөр танилсаад байхадаа, шахажа таргалуулхаар даажа абаhан 134 толгой залуу малаа имагтал зоотехническэ заабаряар харууhалжа, тэдэнэй амидын шэгнүүрые эрид дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго урдаа табяа hэм.

Тиигээд зунай үедэ бэлшээриие гурбан газар таhалжа, зүбөөр хэрэглэhэн байгааб. Минии тушаажа абаhан бүхы мал түхэрсэн сүүдхэ соо алуулагдадаг hэн. Июлиин аяма халуунай үедэ бүхы малаа үдэрэй 3—4 часай турша соо hарабшатай байрада оруулжа, hүүдэрлүүлдэг байгааб.

Алуулганда ябадаг малнай 10 хоноод лэ ондоо бэлшээридэ абаашагдадаг hэн. Бэлшээридэ ябаха малаа зоотехнигтэй хамта hайса шэнжэлэн хаража, хүшэ шадалыень шалгадагбди.

Зунай алуулгын дүнгые гаргаад байхада, 105 хоног соо мал бүхэнэй амидын шэгнүүр 110 килограмм болоhон байгаа. Тиихэдэ сүүдхэ бүри мал бүхэнэй шэгнүүр 1000 граммаар нэмэдэг hэн.

1949 ондо түйлаhан энэ амжалтаяа 1950 ондо улам арбидхажа, алуулганда ябаха малаа бүри hайнаар харууhалан, гүрэндөө имагтал тарган мяха үгэхэ гэhэн уялга абанаб.

Энэ 1949 ондо хэгдээ.

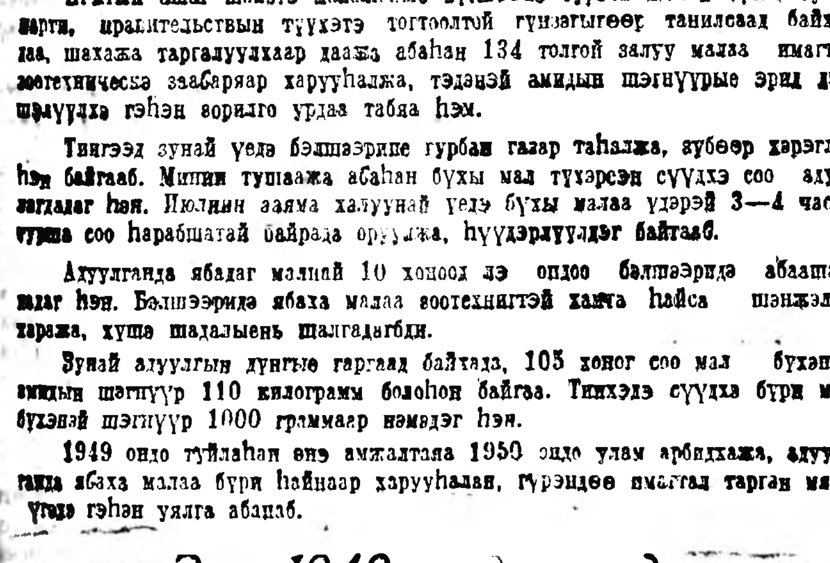

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводойхидой бүтээн гаргаhан шэнэ паровоз.

В. Муллерай фото.

Табанжэлэй Геройнууд хэлэнэ

1949 ониие иимэ амжалтаар үдэшэбэб

Бидэнэр, советскэ хүнүүд Эхэ түрэл оронойнгоо хүсэ шадалые улам арбидхахын, алдар солыень улам бадаруулхын тулада шэн зоригтойгоор ажаллан нэгэ илалтаhаа нүгөө илалтада, урагшаа, коммунизм тээшэ дабшажа ябанабди. Аба Сталинайнгаа заабаринуудые дүүргэн, эрхим ажалай үлгэр жэшээ харуулхын түлөө патриот бүхэн оролдоно.

Би хадаа дайнай hүүлэй сталинска табанжэлэй геройнуудай зэргэдэ жагсаhсахын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа тэмсээб. Тиин, үнгэрэгшэ 1946—1949 онууд соо 8 жэлэй даалгабари дүүргээб. Нүхэр И. В. Сталинай 70 наhанай ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтаа жагсажа, шэнэ жэлэй январь hарын түсэбые уридшалан 250 процент дүүргээб.

Манай гүрэнэй гражданин бүхэн январиин 1-нэй гараха бүридэ нэгэ жэл соо юу хэhэнээ, юу бүтээhэнээ сэгнэжэ үздэг гээшэ. Хэhэн ажалдаа сэгналтэ хээд байхадаа, амжалтануудаа үшөөл бага гэхэ байнаб. Шэнэ 1950 он соо улам ехэ эршэтэйгээр, үшөө ехэ амжалтатайгаар хүдэлмэрилхэб гэжэ «Б.-М. Үнэн» газетын уншагшадые найдуулнаб.

Р. Цыренторжиев, ПВЗ-гэй стахановец.

Эхэ оромни, бэлэгыем абыш!

1949 ониие угтажа байхада шэнэ жэл соо яhалахан лэ амжалта түйлажа, инаг түрэл Эхэ ороноо баясуулхаб, коммунизмын жабхаланта hайхан ордоной барилгада өөрынгөө «хирпииса» табихаб, тиин Эсэгэ оронойнгоо алдар солыень улам дээшэнь үргэлсэхэб, арад зонойнгоо зол жаргалыень улам арбидхалсахаб гэжэ бата бүхөөр hанаа бэлээб.

Тиин hанаhанаа бүтээхын түлөө, hарбайhанаа абахын түлөө үнгэрэгшэ он соо яhалахантшье эршэтэйгээр, яhалахантшье амжалтатайгаар хүдэлмэрилөөб.

Зоригтойгоор, оролдосотойгоор ажаллаhанайнгаа ашаар июнь hарада табанжэлэйнгээ түсэб дүүргээд, тэрээнhээ хойшо жэлэй эсэс хүрэтэр үшөө нэгэ жэлэйхиие дүүргээб.

Мүнөөдэр, 1950 оной январиин нэгэндэ, энэ бэлэгээ дээрэ барьяад, намда барагдашагүй ехэ зол жаргал асарhан социалистическэ Эхэ орондоо омогтойгоор үргэнэб!

Эхэ оромни, улам бүри hалбаран мандыш!

А. Тначук, судно заhабарилгын заводой стахановец.

Бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилхэбди

Арад зоноо хангаха гээшэ тон хүндэтэй хэрэг мүн. Өөрынгөө Эхэ орон дотор гэрэлтэ hайхан коммунизмые түргэнөөр байгуулхын түлөө тэмсэжэ байhан советскэ хүнүүдтэ амтатай хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр үгэхын түлөө бидэнэр оролдонобди. Энээнэй тулада манай фабрикын хүдэлмэрилэгшэд өөhэд хоорондоо мүрысэжэ, 1949 ондо нилээд ехэ амжалтануудые түйлаа. Би табанжэлэйнгээ түсэбые үшөө Агууехэ Октябриин hайндэрэй урда тээ 142 процент дүүргээ hэм.

Үнгэрэгшэ жэлэй hүүлшын хоёр hара соо улам дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абажа хүдэлмэрилөөбди. Тиин, жэлэйнгээ түсэб дээгүүр тээ 100-аад центнер эрхим шанартай пряник түйлэдбэрилэн гаргаабди.

Бидэнэр шэнэ жэлые иимэ бэлэгтэйгээр угтабабди. 1950 ондо үшөө ехэ амжалтануудые түйлахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхэбди.

И. Городовский, кондитерскэ фабрикын мастер.

Стахановскаар хүдэлмэрилнэб

Гансал Октябрьска революци, гансал советскэ засаг намда ба нам шэнги олон олон миллион хүнүүдтэ барагдашагүй ехэ баяр, зол жаргал олгоо. Эгээл иимэhээ агууехэ советскэ Эсэгэ оронойнгоо аша туhын тулада, тэрээнэй хүсэ шадалые арбидхалсахын тулада ажаллаха гээшэ намда тон дээдэ хуби зол мүн.

Түнхэнэй малша бурядай хүбүүн би хадаа манай республикын гигантнуудай нэгые — механизированнэ шэлэй заводые бэеэрээ барилсаhандаа, мүнөө түс заводой түрүү хүнүүдэй нэгэниинь болоhондоо түйлай ехэ омогорхолтойб.

Би энэ завод дээрэ шэл зуhэгшын орёо мэргэжэл шудалааб.

Советскэ патриотизмын үндэр дээхэ мэдэрэлээр зоригжоhон дээрэhээ ходоод магтаалтай hайнаар хүдэлмэрилнэб. Дайнай hүүлэй табанжэлэй хубита түсэбөө гурбан жэл хахад соо дүүргээ hэм. 1949 оной түрүүшын хахадта 65 мянга үлүүтэй дүрбэлжэн метр шэл зуhөөб. Хоёрдохи хахад соонь бүхэли жэлэй нормо дүүргээб.

Шэнэ жэлдэ бүри амжалтатайгаар ажаллаха гэжэ батаар найдуулнаб.

Д. Янтуев, шэл зуhэлгын мастер-стахановец.

Дээдэ мэдэрэл намайе хүтэлнэ

Хэжэ байгаа ажални, түйлажа байгаа амжалтамни манай инаг түрэл социалистическэ ороной, манай алдарта баатар арадай аша туhада зорюулагдана гэжэ hайтар мэдэдэг дээрэhээ, советскэ хүн хадаа оролдол hаа hайнаар, шадаал hаа ехэ амжалта түйлан, үүсхэл эдэбхи гаргаан хүдэлмэрилхые оролдог гээшэ.

Эгээл иимэ дээдэ мэдэрэл намда эршэ зориг түрүүлдэг, хүсэ шадал нэмэдэг, шэнэ шэнэ амжалтануудтээшэ хүтэлдэг. Эгээл иимэ мэдэрэлтэйгээр хүдэлмэрилхэдэмни намайе ямаршье түбэг бэрхэшээл hаатуулдаггүй. Хэзээшье hаатуулхагүй.

Эгээл иимэ дээдэ мэдэрэл хадаа минии стахановска ажалай өшэ hууринь болоно үгэнэ.

Иимэ дээрэhээ, үнгэрэгшэ 1949 ондо бүхэли жэл соо hара бүриингөө даалгабариие ходоодоо 200 процент дүүргэжэ гараhамни, табанжэлэйгээ хубита түсэбые дүрбэн жэл соо зуун табин процент дүүргэhэмни гайхалтай бэшэл.

Энэ амжалтамни намайе үшөөл ханаангүй. Бүри ехэ амжалта түйлаха хүсэлшье, зоригшье намда бии. Энээнэ шэнэ жэлдэ харуулжа шадахаб.

А. Казанцев, мяха-консервын комбинадай үүсэлгын цехын стахановец.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Ц. Цыдынжапов—Сталинска шангай лауреат. И. Г. Дадуев—РСФСР-эй габьяата багша. А. П. Холопова— БМАССР-эй габьяата врач гениколог. Д. Б. Эрдынеева — БМАССР-эй Верховно Советэй депутат, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлэртэ манай фермые даагша. А. Ф. Карнакова - «Эхэ герой». Ж. Т. Тумунов — уран хёгжэмшэ. М. П. Суменков — солото комбайнер (Суулгын МТС). Е. Г. Курочкин— ПВЗ-гэй харуулдаагша, габанжалай герой. В. Г. Ловушкин — Улан Удын депогой паровозно машинист, габанзуутан.

Шэнэ жэлээ золгонолди
Золой духарнаа ургээлди.
Эрхим гэгшээр ажаллаhаг,
Эхэ ороноо баясуулдаг
Хүнэт, нүхэдөө амаршалая,
Хүсэл юрөөлөө зорюулая.

1.

Улад зоной баясуулмаа,
Орон нютагаа зэдэлүүлмэ,
Сонхын шэлэй шэнэхинэмэ,
Хилэн хүшэгын шэшэрэмэ
Үнэтэ шэнэ дуунуудые
Үер шэнгеэр урдахуулыт.

2

Золто олон хүүгэдээ,
Зоригто залуу үетэнөө
Коммунизмын суртаалаар
Хүмүүжүүлжэ, ояйхалаа
Саяанhаа үндэр амжалта
Саашадаа түйлыт, — гэнэлди.

3.

Эхэнэр, басагад, эжынэрэй
Элүүрынь эрхимээр сахижа,
Зол жаргалынь зузаалыт,
Зориг хүсынь нэмээгыт —
Гэжэ hандаа юрөөнэлди,
Гэрэлтэмэ духарнаа баринаалди.

4.

Сталин багшаа hаяхан
Амаршалаад ерэhэн золтойта,
Алдарта hайхан Москваhаа,
Аштата түрэл Эсэгэhээ
Асарhан ехэ баяраа
Арад зондоо түхөөгыт.

5.

Дүүhыень хүүгэдээ жаргаагаад,
Лундань өөрөө зогсоогты —
Золой духарнаа эжылээ
Зол, юугалжа бариг лэ!

Бүри олон хүүгэды
Бүүбэйлхынгаа хүсэнэбди.

6.

Үни нойрhоо hэринхэй
Үргэн баян талада.
Баяр золоо эдлэнхэй
Баатар дорюун арадтаа
Олон шэнэ зүүнүүды
Ошотуулан бэлэглыт.

7.

Баяр дэлгээн долгилмо
Баян тарня ургуулхалди.
Уряа баhал зэдлүүлхээ

Олоонhоо хэмсы шамагтай
Мянган гектар хуряажа,
Манаа хухеэхээ бодотты.

8

Уулын бургэлэй магнаар
Урагшаа түргэн нииднэшэ,
Арбан гурбан жэлые
Алад гаралд ябааша
Алдарта залуу дарханай
Алхасань улам ехэдэг лэ!

9

Гүйсээшэ дорюун хүлэгэйнгөө
Гүйдэлынь улам хурдадхаад,
Урагшаа урагшаа тэгүүлжэ
Уриндаа hореноо түрүүлыт,
Арад зондоо магтуулжа,
Аба орондоо hайшаалыт.

• • •

Барандаа, баранаа, нүхэдүүд,
Баян ниитаар жаргаял,
Аялга дуугаа нэгэдүүлэн
Амжалтa түйлан дабшаял.
Аба түрэл оронойнгоо
Алдарынь улам ургэел!

Зурагуудынь Ф. Балдаевай.
Шүлэгүүдынь Ш. Нимбуевай.

МАНАЙ ТҮСЭБҮҮД

Шэнэ 1950 он гараба. Энэ жэл халаа манай ороной арадай ажахын ба культурын үшөө ехээр хүгжэн бадаралтын жэл болохо байна. Советскэ хүнүүд болбол энэ жэлдэ шэнэ барилгануудые бодхооха, үндэр бүтээсэ түйлаха, алдуу малайнгаа үүлтэрые hайжаруулха ба ашаг шамыень дээшэлүүлхэ, шэнэ номуудые зохёохо, уранhайхан зурагуудые бэшэхэ, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлхэ хүсэлэнтэй.

Мүнөөдэр манай республикын хүдэлмэришэд, колхознигууд, культура ба искусствын түлөөлэгшэнэр болон бусад 1950 он соо өөhэдынгөө бүтээхэ хүдэлмэри тухай манда хөөрэнэ.

Хоёр жэлэй түсэб дүүргэхэб

Би 1949 ондо оролдосотойгоор ажаллажа габанжэлэйнгээ даалгабарита түсэбые июнь hарада 190 процент дүүргээ hэм.

Тэрэ амжалтаяа улам арбидхахын түлөө стахановскa вахтада жагсажа 2—3 станок дээрэ хүдэлмэрилөөб. Гуйлаhан эдэ бүхы амжалтануудни багша Сталинай 70 наhанай ойдо минии бэлэгүүд болоhон байна.

Шэнэ 1950 ондо хоёр жэл хахадай нормо дүүргэхэ шэнэ зорилго урдаа табинаб.

И. Ананьин,
паровозно депогой токарь стахановец.

Алдарта эхын образ харуулхаб

Нёдондо бага бэшэ хүдэлмэри хэглээ. Сталин багшын алдарта ойдо зорюулан «Баян тала» гэжэ картина зураажа дүүргээб. 1950 он соо минии творческо ажал ябуулгын 25 жэлэй ой гүйсэхэ байна. Энэ үдэртэ минии зурагуудай выставкэ эмхидхэгдэхээр хараалагдана. Тэрэ үдэр хүрэтэр «Эхэ Геройн» образ харуулhан картина бэшэхэ байнаб. Мүн алдарта комбайнер Минай Суменковай портрет зурахаб.

Р. Мэрдыгеев, БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша.

Шэнэ таhаг нээгдэхэ

Шэнэ 1950 он дотор хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн хүдэлмэрилэгшэдэй урда хүндэ эй ба харюусалгатай зорилго табигдана. Советскэ үеын байдалые харуулhан ехэ таhаг энэ жэлдэ нээгдэхэ байна. Эндэ советскэ арадай зохёон байгуулхы ажал, республикын промышленность ба хүдөө ажахын, культурын ургалтанууд тоо баримтануудаар экспозициин материалнуудаар харуулагдаха юм. Энэ хүдэлмэри минии хубида тудаhан байна.

Ф. Моренец, музейн ахалагша научно хүдэлмэрилэгшэ.

Дээдэ эрдэм шудалхаб

Урдань эрдэм hургуули гэжэ мэдэхэгүй ойhан Баунта нютагта эхин ба дунда hургуулинууд нээгдэжэ, эвенк арадай ухибүүд эрдэм номдо hуралсадаг болоо. Би мүнөө Улан-Улын эвенкийскэ 7 жэлэй hургуулида hуранаб. Тус hургуулиие мүнөө жэлдэ эрхимээр дүүргээд, Ленинградтахи хойто зүгэй арадуудай институтда hуралсахаяа ошохоб. Мүнөө hуралсалай түрүүшын хахад жэлые эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргээб.

О. Карпушкин.
Эвенкийскэ hургуулиин 7-дохи класай hурагша.

1950 ондо иимэ болохобди

Мүнөө жэлдэ электрификацилгаар ехэ хүдэлмэри хэхэмнай. Улан-Удэ городhоо дамжуулан, 8 километртэ линии татажа колхозойнгоо гэшүүдэй гэр байрануудые ба hургуули, сомоной Совет мэтэ ниитын эмхи зургаануудые Ильичын лампочкануудаар гэрэлтүүлхэ байнабди. Түрүүшын ээлжээндэ тээрмэ, молотилка хүдэлгэгдэхэ юм.

Гална hүүхэй үнеэдые илгажа ашаг шэтэ малай группа эмхидхэгдэхэ. Мүн симментальска үүлтэрэй 10 бухануул малай үүлтэрые hайжаруулхын тулада бусад колхозуудта худалдагдаха байна.

Б. Самаганов,
Заиграйн аймагай «Арбижал» колхозой түрүүлэгшэ.

ТОЛОТОМО АМЖАЛТАНУУД

Үнгэрэгшэ жэлые толотомо амжалтануудаар дүүрэhэн предприятинуудай дунда «Металлоширпотреб» завод оролсоно.

Тус заводой коллектив хүдөө ажахын машинануудай частьнуудые үргэн хэрэглэлэй зэр зэмсэгүүд ба бусад хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ габанжэлэй даалгабарита программаяа үнгэрэгшэ жэлэй август hарада дүүргээ. Тиигэжэ республикынгаа хүдөө ажахын hуудалнуудта нэмэлтэ «тэжээл» үгөө. Хээрэ эбдэршоод город асаргадажа заhабарилагдалаг зарим зэр зэмсэгүүд тэрэ «тэжээлэй» ашаар мүнөө байра дээрээ заhабарилагдадаг болоо. Энэ хадаа «Металлоширпотреб» заводойхидой патриотическа ажалай ашаүрэ мүн. Энэ амжалтань гэдэнэй hанаае заахашье амаруулаагүй. Харин гэдэнэр бүри габшагайгаар, бүри дайшалхыгаар ажаллажа 1949 онойнгоо түсэбые декабриин 20-до 115 процент дүүргээ. Энэ «115» гэhэн тоо хэды шэнээн хүсэ, шадал мэргэжэл шаабари эрэлхэйшээб!

Мебельнэ фабрика мүн лэ түрүүшүүлэй зэргэдэ тоологдоно. Энэ фабрикынхид октябриин 20-до табан жэлэйнгээ даалгабарие дүүргээд агуу ехэ багша Сталинай 70 наhанай ойн хүндэлэлдэ стахановскa вахтада жагсажа, жэлэйнгээ түсэбэй дээрэ гээ 261 600 түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө. Энэ продукциинь hайн зөөлэн гоё стулнуул гэжэ хараа hаа, 530 гаран айл дүрбэ дүрбэн стулгай болоо бшуу. Энэмнай hараhаа үлүүтэй болзор соо бүтээгдээл.

Мүн тэрэшэлэн «Механлит» завод габанжэлэйнгээ түсэбые декабриин 15-да дүүргээ. Эндэ тон түргэнөөр, тон нарин ниитаар элдэб орёо юумэнүүдые шудхана.

Элэ заводуудай ба фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад республикынгаа ажалшадта хэрэгтэй юумые түргэнөөр, hайн шанартайгаар бүтээхые холодоо оролдоно. Бүтээн гаргадаг продукциингаа ассортиментые 1948 оной-хидо орхолоо 1949 ондо хэдэн арбаад шэнэ зүйлнүүдээр үргэлхэhэн байна.

Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалай улам ургахын ба бэхижэхын түлэ тус предприятинууд дээгүүр социалистическэ мүрысөөнэй долгин далайн хүсэтэ долгин шэнгеэр эбхэрнэ. Элочинтын энэ хүдэлөөн олон тоото стахановецүүдэй шэн габьяата ажалаар гэршэлэгдэнэ.

Жэшээнь «Металлоширпотреб» заводой солото слесарь нүхэр Бурчевский дүрбэн жэл соо 10 жэл 6 hарын даалгабаринуудые дүүргэhэн байна.

Таба, арбан жэлнүүдээр түрүүлэн ябагшад шэнэ жэлые угтаалгын үдэшэ илалтын духаряа үргөөл! Бидэнние баатарай зоригоор хүмүүжүүлhэн агуу ехэ Сталин багшаяа барагдашагүй шадал хүсэ олгоhон большевистскэ партияа дурлан тэдэнэр илалтын духаряа үргөөл! Тиихэтэе хамта 1950 ондо үшөө ехэ амжалтануудые түйлахаар тангариг үгөөл.

Советскэ арадай ажалай илалтануудай ургалтын темп улам үргэлнэ. Час бүхэндэ илалтата алхамаа шангадхан агуу ехэ ороной үргэлжэлөө хэдээр коммунизм тээшэ дабшана.

Д. Гунзынов.

ЭРДЭМЭЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭБДИ

Дүнгэн жэл соо арадай гэгээрэлэй органдо хүдэлмэрилжэ байнаб. Урдань 7 жэлэй hургуулиин эрдэмhээ дээгүүр хэмжээтэй багшанарай семинари дүүргээ hэм. Энэ хадаа мүнөө үеын хүгжэн баларжа байгаа культурын эрилтые хангахагүй. Тиимэhээ 1949 ондо би наhатайдаа заочноор багшанарай институт сүүргэбэб. Энэ жэлдэ өөрынгөө эрдэм мэдэрэлые үшөө ехээр дээшэлүүлхэ байнаб.

Ехэ хүбүүмни дээдэ эрдэмтэй, ехэ басагамни hургуулиин багша. Хоёр басаган нэгэ хүбүүн — гурбан ухибүүднай зооветеринарна институт, университет, химико-техническэ институтда hуранад. Энэ хадаа гансахан лэ советскэ засагай ашаа мүн.

А. Чейванов.

ТЕАТРЫН СЦЕНЭ ДЭЭРЭ 6 РОЛЬ

Гүрэнэй Бурят Монголой Ленинэй орденто оперо ба балетэй театрын артист нүхэр Карпов hайхэт наададаг артистнуудай нэгэн юм. Энэ артист оролой ба Баруун Европын классикуудай мүн национальна оперонуудта 14 рольнуудые наадаhан байна. 1949 он соо нүхэр Карпов 6 шэнэ рольнуудые наадаа. Жэшээнь, «Елбэгэй хатан», «Кармен», «Чио-Чио-Сан», «Байгал дээрэ», «Мэлэнмаша» оперонуудай гол рольнуудай нэгые наадиhан байха юм. Артист Карпов наадаhан рольнуудтаа образуудые шадамараар харуулжа шададаг байна.

Е. Ринчинова.

Мүнөөдэр, Улан-Удэдэ

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба балетэй театрта — Бал концерт.

Гүрэнэй ород драмын театрта — «12 hара» гэжэ зүжэг (үдэр), «Нарата гэр» гэжэ зүжэг (үдэшэ).

Паровозо вагонно заводой культурын Ордондо — хүүгэдэй ёлко наадан үнгэрэгдэхэ.

Шэлэй заводой клубта — хүүгэдтэ зорюулагдаhан ёлкын наадан болохо.

Түмэрзамайхидай клубта — үдэлөөгүүр ба үдэр хүүгэдэй ёлко наадан болохо. Үдэшэнь шэнэ жэлэй концерт харуулагдаха.

Уhанзамайхидай клубта — үдэрынь хүүгэдэй наадан, ёлко наадан болохо. Үдэшэнь уранhайханай самодеятельностиин концерт табигдаха.

Миханай комбинадай клубта — ёлко наадан ба концерт болохо.

Пригородно районой культурын байшанда — ёлко наадан болохо. Удаань 12 часhаа ород драмын театрын артистнар «12 hара» гэжэ зүжэг табиха.

Удэ гол дээрэ — үдэшэй 11 часта катогой нээлгэ болохо.

Серовой нэрэмжэтэ клубта — хүүгэдэй утренник, ёлко наадан болохо. Үдэшэнь «Хоёр бойцууд» гэжэ кино харуулагдаха.

Революциин талмай дээрэ — городой ажалшадай хүүгэдтэ зорюулагдаhан ниитэ городской ёлко наадан эмхидхэгдэхэ. Промкооперациин уранhайханай самодеятельностиин коллектив концерт табиха. Духовой оркестрын аялган доро танца, мүн шэнэ жэлэй сэнгэлгэн болохо байна.

Харюусалгата редактор
Д. Д. ЛУБСАНОВ.

МҮНӨӨДЭР КАПИТАЛИСТИЧЕСКА ОРОНУУДТА

Хүдэлмэригшэдэй зобохоор баяшуул баясана

Американска баяшуулда хамаатай «Берронс» гэжэ журнал hаяхан США ба Англиин политическэ хараа бодолые годорхойлон, иигэжэ бэшэбэ:

— Кризисэй зайлашагүй шухала сагууд гэжэ байдаг юм. Хүдэлмэришэдые ажалhаань гаргалга яршагтай байбашье, предприятида үлэhэн хүдэлмэришэдые эршэмтэйгээр ажаллахыень баалхадаг.

«Һүүриинь эзэлхээ хүсэжэ байhан хоёр хүдэлмэригүйшүүлые үүдэнэй саана харахадаа, шулуушадархан бүри түргэнөөр ажаллажа, олон хиргииснэ ябталха ба энээнэйгээ түлөө нэмэлтэ гү, али урмашуулгын хүлэhэ эрихэгүй болоно» — гэжэ «Уолл-стрит джорнэл» газетэ бэшэнэ.

США гэй гүрэнэй бюджедэй гаргашань орошоhоо түйлай ехээр үлүү гараба

НЬЮ-ЙОРК. *Дайнай бэлэдхэлдэ зорюулан түйлай ехэ гаргаша хэжэ байhан ушарhаань.* США-гай гүрэнэй бюджедэй гарашань орошоhоо ехээр үлүү гараа, — гэжэ корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

1950 оной июниин 30-да дүүрэхэ бюджетнэ жэл соо гүрэнэй бюджедэй гаргашань орошоhоо 5,5 милиард доллараар үлүү гараха байна. Энээние багадхахын тулада ажалшадай олзын налогые 4 миллиард доллараар ехэлхэхэ гэжэ Трумэн дурадхал оруулаа.

100.000 хүдэлмэригүйшүүл

«Ланг ог фольк» гэжэ датска газетын мэдээсэhэнэй ёhоор Данидахи хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 100.000 хүнhөө үлүү гэраба.

Англида ухибүүдые наймаална

ЛОНДОН. Англида ухибүүдые худалдаха ябадал ехээр дэлгирээ гэжэ лондонско больницануудай нэгэнэй хүдэлмэрилэгшын мэдүүлhые «Дейли миррор» газетэ түнхэглээ. Хүбүүд 80 фунт стерлингээр, басагад — 150 фунт стерлингээр худалдагдана.

«Үлэр бүри дүрбэ табан хүн сэсэгэй магазинда ошоhондо аляяр манай больницада ерээд, «багашуул худалдаанда бии гү?» гэжэ асуулаг юм гэнэ».

Энэ баримта халаа английска буржуазин муухай заншалые, тэндэхи ажалшадай үгырэжэ, ухибүүдээ худалдаха баатай болоhые харуулна.

Баруун Германидахи экономическа байдал улам муудана

БЕРЛИН. АДН агентствын дамжуулhанай ёhоор, Баруун Германидахи американска ба английска эзэмдэлгын зоно дотор хүдэлмэригүйшүүлэй тоо мүнгэнэй реформоhоо хойшо 337.300 хүнөөр олон болоо. Сүлөө hуури бүридэ хүдэлмэритүй 21 хүн хүртэнэ. Гансахан декабрьда Баруун Германида 200 мянган ажалшад хүдэлмэриhөө хаhагдаhан байха юм.

Үргэн хэрэглэлэй бэлэн товарнуудые үйлэдбэрилдэг баруун германска промышленностиин ехэнхи хубинь «Маршаллай түсэбэй» саhаанhаа хойшо хүдэлмэрилээгүй болинхой. Хүдэлмэригүйшүүлэй тоогой миллион хахадhаа үлүү гараад байхада агал зоной хэрэглэхэ зүйлнүүдые бүтээдэг промышленность зогсолон hанааргагдажа үргэлжэлhөөр.

Канадада 900 мянган хүн ажалгүй

Канадада мүнөө 900 мянган хүн ажалгүй байна, эдэнэр хүдэлмэрилдэг зоной 18 процентнь болоно.

Негр угтай байhанайгаа түлөө сүүдлүүлхэнь

НЬЮ-ЙОРК. Валдост городой (Георгий штат) засаг баригшад халаа Уайт гэгшые эхэнэртэйнь арестоволоод, дүрбэн ухибүүдэйнь сагаан шарайтанай hургуулида ябахые хориможолоо гэжэ «Чикаго дефедер» газетэ мэдээсэнэ.

Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, Уайт гэгшын эхэнэрэй гүрэлхидэй нэгэн негр хүн байhан юм гэжэ хүршэнэрэйнь нэгэн хоблоhон байгаа.

США-да негр ба сагаан шарайтанай гэрлэлгэ «гэмтэ хэрэгэ» гэжэ тоологдодог туладань, тэдэнэр hандаа сүүдлэгдэхэеэ байна.

Турциин арад зон үлэсэжэ байна

АНКАРА. Хара далайн эрье шадар hуудаг турецкэ арад зоной үлэсэжэ байhан тухайда турецкэ журналист Фаик Феник гэгшэ «Зафер» газетэдэ бэшэhэн статья дотороо тэмдэглэнэ.

Вилайета Орда, Фатс ба Трабзон гэжэ нютагуудай хүн зон илангаяа ехээр үлэсэжэ байна. Меджлисэй зарим депутадуудай мэдүүлhэнэй ёhоор, эдэ районуудай зон оройдоо 5—6 hара соо хүрэхэ ургаса хуряана. Бэшэ сагтань гэдэнэр набша намаа ба үбhэ холhоор эдеэлнэд. Энээнhээ боложо туберкулезоор үбшэлхэ ябадал ехээр дэлгэрэнхэй.

Ухибүүдэйнь 40 процент үбшэн

Мексикын 8 миллион ухибүүдэй 40 процентнь туберкулезоор ба малеринаар үбшэлэнхэй байна. Тэндэхи ухибүүдэй 25 процентнь үхэнэ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—130, зам. отв. редактора—7 85; отв. секретаря 3 23; отделов партийной и комсомольской жизни, культуры и быта—4-62; пропаганды и агитации—7 85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта — 6 84, переводов—3 23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв); Для междугородных переговоров — 16.

Н—02439. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000